

Abstrakt

Ektotermní živočichové jsou tradičně považováni za organismy se spíše omezenou schopností a nutností pečovat o svoje potomstvo v porovnání s endotermi. Souvisí to s nižšími metabolickými nároky, vyšší mírou vyvinutosti mláďete, větší tendencí k r-strategii, fyziologickými adaptacemi, ale také s omezenějším sociálním životem. Jednou z výjimek je však skupina Crocodylia, u které stále přibývá dokladů o bohatém rodičovském životě. V této bakalářské práci se zaměřuji na shrnutí veškeré dostupné literatury věnující se rodičovské péči u krokodýlů. Kromě velmi rozšířeného stavění, navštěvování a obrany hnízd je známé, že krokodýli aktivně asistují i při samotném líhnutí mláďete. Mláďata akusticky signalizují z vejčeka směrem k rodiči a tato forma hlasové komunikace často hraje zcela zásadní roli při úspěšném završení inkubace v podobě líhnutí. Tím však rodičovská péče zdaleka nekončí. Mnohé druhy krokodýlů svá mláďata aktivně hlídají v tzv. jeslích. I nadále je zde zapojena akustická komunikace mezi rodičem a mláďetem. Směrem od rodiče k mláďeti má obvykle význam varovný či svolávací. Směrem od mláďete přicházejí tzv. tíšňová volání v případě vážného ohrožení. Cílem mojí bakalářské práce bylo shromáždit veškeré údaje o rodičovské péči od všech popsaných druhů krokodýlů, aby bylo následně možné namapovat jednotlivé typy rodičovské péče na fylogenetický strom. Díky tomu je možné sledovat distribuci všech typů krokodýlí rodičovské péče v rámci jednotlivých čeledí a uvažovat o evoluci tohoto chování u celé skupiny. Práci jsem obohatil i vlastním pozorováním z krokodýlí zoo v Protivíně a obsahuje tak zcela nové dosud nepublikované údaje. Navíc mi moje několikaletá praxe práce s krokodýly pomohla i kriticky zhodnotit sporná pozorování a interpretace vyskytující se nejen v chovatelské, ale i odborné literatuře. Výsledky ukazují, že většina typů rodičovské péče se vyskytuje plošně v rámci celého taxonu a zdá se, že byla přítomna již u samotného předka, tj. vyskytuje se ancestrálně na samotné bázi krokodýlů. Vzhledem k fylogenetické pozici krokodýlů jako sesterské skupiny ptáků to odpovídá i v širším fylogenetickém kontextu evoluce parentální péče u Archosauria.

Klíčová slova: rodičovská péče, parentální péče, krokodýli, Crocodylia, akustická komunikace, rodiče, mláďata, ancestrální znak